

1906-1946

SPOLEK KATOL. AKADEMIKŮ

MORAVAN

NĚKOLIK VZPOMÍNEK

Když v roce 1906 byl zakládán v Brně Spolek katol. akademiků Moravan, byl jsem v septimě. Pokud se pamatuji, již úmysl založiti v Brně katolický akademický spolek rozčeřil neobyčejně hladinu na technice, tehdy jediné vysoké škole brněnské. Byla to jen hrstka nadšenců, kteří povzbuzeni příkladem z Prahy, kde krátce předtím byla založena Česká Liga Akademická, umínilo si založiti podobný spolek, který by ve vysokoškolácích budil a udržoval katolické sebevědomí a pomohl uplatňovati základní práva katolicismu i na půdě akademické.

Tito iniciátoři museli však projít cestou opravdu trnitou. Na škole byli jizlivými plakáty zesměšňováni a osobně skandalisováni. Když byla ohlášena ustavující schůze, utvořil se před Besedním domem kordon liberálních studentů, kteří na své kolegy špalírem procházející pokřikovali a plivali... Pěkná to ukázka poměrů v „katolickém“ Rakousku. —

Ale ani toto běsnění nepomohlo, spolek byl založen, zrnko dobré zaseto. — Poměry právě vylíčené způsobily ovšem, že spolek nemohl hned rozvinouti větší a rozsáhlejší činnost. Ale udržoval se a již v roce 1913 uspořádal zdařilý krajinský sjezd katol. studentstva v Brně a chystal se v roce příštím na podnik větších rozměrů. — Než první válka světová všechny plány zhatila. Akademici musili nastoupiti službu vojenskou a ve spolku zůstal z nich pouze churaový Szymala, který kolem sebe sdružoval středoškoláky a v nich nadšení pro katolické hnutí studentské udržoval. — Ale brzo i jej předčasná smrt vyrvala z této průkopnické práce k velikému žalu studentů, kteří na něho s úctou i vděčností vzpomínali. — Ke konci války v roce 1918 „drželo“ spolek jen několik středoškoláků, počet jejich však vzrostl návratem kolegů z vojny po skončení války.

Nový život a rozmach nastal v r. 1919, kdy zahájila činnost nově založená Masarykova universita. Bylo přirozeno, že vedení se ujali universitáni. Sklepní místnosti na Nové ulici č. 8, nazývané katakombami, byly svědky rušné a nadšené práce akademiků i středoškoláků, jejímž ovocem byl velmi zdařilý sjezd studentský v r. 1920 v Brně a četně obeslaný sjezd studentský v Praze v r. 1921 a v roce 1922 samostatné vystoupení studentstva na orelských slavnostech: to všechno dokumentovalo růst vnější i vnitřní celého hnutí.

Ale to už nastává nové a slavnější období v dějinách spolkových. Právě o sjezdu orelském byl posvěcen základní kámen ke koleji Sušilovč, která úsilím a zásluhou především Msgre Dr J. Hegra, tehdejšího akademického kazatele, v roce 1923 byla vybudována a v říjnu toho roku slavnostním posvěcením svému účelu odevzdána. Řady členů Moravana potčšitelně každým rokem vzrůstaly, neboť bylo skoro samozřejmostí, že každý „koleják“ byl též členem Moravana. — Spolek si získával stále víc a více sympatií nejen v naší katolické veřejnosti, ale dobýval si uznání i v brněnské obci akademické. Dobrý studijní prospěch a ukázněnost členů je doporučovala. A zájem jejich o hlubší vnitřní život duchovní naplňoval nás, kteří jsme srostli s celým hnutím, opravdovou radostí a opravňoval k naději, že se později dobře uplatní ve veřejném životě. Vděčně vzpomínám, že příčinčím Moravana byly uskutečněny akademické bohoslužby, které se těšily takové účasti, že brzy nestačil kostel kapucínský a musily býti v r. 1924 přeloženy do kostela sv. Michala. Vzpomínám dále jejich účasti na průvodech Božího Těla, které v oněch letech byly manifestací katolíků brněnských. — i spoluúčinkování na jiných slavnostech a podnicích. —

Byla to doba utěšeného růstu a květu, jehož plody dnes sklízíme. — A pěvecký sbor Moravana, který se začal rozvíjeti asi před 16 lety zásluhou nynějšího sbormistra p. prof. J. Veselky, jest dnes chloubou spolku a možno říci i radostí celé katolické veřejnosti.

Za druhé války násilnická a brutální okupace zasáhla tvrdě i spolek, jako celý život národní.

Než základy zůstaly neotřeseny a proto jsme svědky, jak spolek se probouzí k novému životu. Probudil se zpěvem, který jako v přírodě tak bohdá — i v životě spolkovém *znamená nové jaro*, nový rozmach a rozvoj. Milému Moravanu patřilo devět let mé práce (1918-1927), katolickým akademikům po bohoslovcích patřilo a patří mé srdce, mé sympatie, můj zájem. — Odměnou jest mi nyní nejen dojemná oddanost a láska těch, se kterými jsem v oněch letech pracoval, ale i radost, která mě naplňuje, pozoruji-li jejich horlivou a příkladnou činnost v různých oborech veřejného života. I v nové své hodnosti chovám k milému spolku starou lásku a upřímný zájem o vše, co koná a podniká a proto do dalších desítiletí přeji mu co největší rozmach a zdar.

Všem z celého srdce žehná

† KAREL, biskup.

BÁSNÍCI

Oči oslepené viděním nevidaného,
uši ohlušené slyšením neslychaného
u svých stolů v městech starého i nového světa
brk vytržený z křídel anděla padlého
teď smáčeji v kalamářích
plněných krví
nových bojišť,
nových popravišť
a píší
útrpná svědectví časů svých.

Oni nešťastnější básníků minulých,
kteří hrůzu oždy zaklínali
stavějíce mezi ni a dech spících
neumdlévající mávání křídel ostražitosti,
jadrně nepřechodné troání lásky
či matčino slovo, slovo vlast.
Oni nešťastnější všech básníků minulých,
protože sídlí v hrůze
a hrůza v nich.

Oni nemají už koho varovat
— všichni jsou postiženi,
oni nemají už před čím varovat
— všechny obavy se dopodrobna vyplnily,
oni nemají už komu žalovat
— nikdo jich neposlouchá.

Láska je sama, matka je sama, vlast je sama,
nikdo nerytěruje, nikdo neláme kopí,
neboť není také protivníků
kromě Protivníka jediného
zloděje dechu a chleba,
v němž se s dýmantnou neprostupností
srazilo proti nám
všechno zlo světa
v jedinou kráčeující, blížící se, drtící zed — — —

(Úryvek z básně „La Saletta“, připsáno Moravanu.)

VZPOMEŇTE...!

Jaro 1942. Několik cestujících jede autobusem rozkošným údolím Svratky. Neznají se. Nemají si co říci. Autobus se zastavuje v malém venkovském městečku. Vycházíme z vozu. Počasí je milé, řeka spěchající mimo šumí, městečko má starobylý ráz. Těším se ze železného kříže, z jeho kování, z nápisu psaného švabachem. Pátrám po letopočtu, který mi snad řekne, že kříž byl udělán v železných hutích, jejichž trosky jsme před chvílí minuli... Do řeči se dává se mnou spolucestující, který na mě utkvěl několikrát zrakem během dosavadní jízdy: Nemýlím se? ... Nesetkali jsme se přes třicet let. A tehdy jsme si byli velmi blízcí. Vzpomeňte na onu desítku posluchačů brněnské techniky! Chodili jsme za Vámi...

Vzpomeňte! ... Byť nejmladšího kaplana v bývalém klášteře františkánském v Brně s okny na kasárenský dvůr. Byť prostinký. Týden co týden přichází několik akademiků za mladým knězem. Důvěřují mu. Hovoří o studiích, o vyživovacích těžkostech, o křivdách, které jest jim snášeti, o věcech spolkových. Hovoří naplno. Chtějí pomoc? Chtějí radu? ... Chtějí sílu, protože chtějí vytrvati. Vědí, že lze dojít síly. Vědí, kde ji hledati. To je vítězství, které přemáhá svět — víra naše. Nuže, odhalují se zdroje víry, sestupuje se do jejich tajuplných hloubek, snímá se clona s božího království, do kterého nevejde nic nečistého, rozbíjejí se pouta duchovních kazů, podává se chléb Silných.

První soužití s Moravanem, spolkem katolických akademiků brněnských. Soužití kratičké. Sotva stačilo zaklíniti základnu a vymeziti úkol. — Několikaleté studium v cizině, působení na střední škole mimo sídlo spolku, první světová válka, rozhodný boj s protikřesťanským běsněním v poválečných letech nezbytný v úseku, jehož Bohu odpovědným strážcem jednotlivce byl, to vše překazilo styk s jubilujícím letos spolkem, i vzpomínku přervalo, protože přirozeně přivedlo u fluktujících členů spolku zapomenutí.

Podzim 1923. Zahajuji učitelskou činnost na bohosloveckém ústavě v Brně a, byv důrazně požádán prelátem a sídelním kanovníkem Adolfem Tenorou, předsedou Stavebního družstva Sušil, i správu akademické koleje Sušilovy. Už na kolejním schodišti mi podává ruku na uvítanou s úsměvem, ale i s pohledem z nedůvěry zpytavým akademik připojující ke svému jménu spolkovou funkci: předseda Moravana. Nedalo se tehdy tušiti, že podle vůle Boží nové soužití

s Moravanem začínající touto chvílí potrvá skoro 15 let a že mi růst a rozmach tohoto spolku bude vždycky na radost.

To už Moravan opustil katakomby Nové ulice i přízemní dvorní místnosti na Kolišti, kam na dobu, kdy neměl, kde by hlavu sklonil, mu dovolili se uchýliti dobří a nezištní přátelé. To už žil Moravan v nové kolejní budově, o jejíž stavbu si zjednal nemalé zásluhy; přesvědčil o nutnosti stavby, živil — neodbytný prosebník — toto přesvědčení: kolej bude centrum securitatis, turris fortitudinis, fons scaturiens vitam, pomáhal stavěti i finančně podporoval, jak mu bylo možno.

Zůstal Moravan věrný úkolu, který si dal? Zůstal, jen organicky se rozrostl. Nově otevřená universita rozmnožila řady akademiků. Akademici katolíci vstupovali do Moravana. Členové spolku byli četní. Spolková základna se nezměnila: pevné náboženské přesvědčení bez ostychu vyznávané. Moravanem zřízené bohoslužby pro akademiky byly vyznavačským konem. Nestačoval kostelík Otců kapucínů. Konaly se v chrámě sv. Michala na Dominikánském náměstí. Náboženství opravdu prožívané: společná přijímání Eucharistie při akademických bohoslužbách, častá v kolejní kapli, účast na Oběti, pobožnosti mariánské družiny. Toto prožívané náboženské přesvědčení objalo přirozeně bližního: odbor sociální. Ukládalo svědomité plnění stavovských povinností: Nechuť ke katolictví nepřestala. Akademici z Moravana byli přezíráni kolegy i učiteli. Bude lze přivést změnu? Na akademické půdě bylo to možné jen pilným studiem a pozoruhodnými vědomostmi. „Je tu někdo ze Sušilovy koleje? Udělejte mi tuto práci! Od jiných posluchačů bych se práce nedočkal.“ Hle, evangelické: Příteli, udělej tomuto místo! A akademici z Moravana zasedli na místo první.

Zmíněný krásný spolkový život nemohl se utajiti. Prodral se na veřejnost. Nemyslím tu na úzký náboženský úsek. Vyznavačství akademiků z Moravana burcovalo úžas ze životní stavby bez trhlin na katolických základech. přitahovalo a upevňovalo. Mám na zřeteli činnost vybočující z přísných závazků náboženských.

Moravan se ujímá časopisu Akord, stará se o jeho nerušené vydávání, tříbí jeho obsah a vydává jej dosud, už 13. ročník. Ve stejnojmenné edici tiskne pěkné knihy, i pokud jde o obsah i pokud jde o úpravu.

Z pěveckého sdružení členů Moravana, které zazpívalo čas od času „vložku“ při bohoslužbách, vyrůstá poznenáhlu sbor uměleckých hodnot. Kolem akademika Josefa Veselky, mimořádně nada-

ného a schopného, seskupují se nenároční, nadšení, pilní a bezpříkladně tvární kolegové. Prvního veřejného koncertu Pěveckého sboru spolku katol. akademiků Moravan nebylo lze si nevšimnouti. Sbor mohutněl počtem i dovedností. Pořádá zájezdy do význačných měst moravských, zajíždí do Prahy, stává se miláčkem národního umělce Dr h. c. Josefa B. Foerstra, zvou jej na akademické slavnosti univerzitní a řadí zaslouženě k pěveckým tělesům nejlepším.

Moravan se nedal lacino odbýti. Nebyl už obskurním studentským spolkem. Čekal oprávněně na lásku veřejnosti. Nechtěl ji zadarmo. Nechtěl ji proto, že byl spolkem *studentským*. Chtěl ji za úsilí a za hodnoty, které hlásal a tvořil. Katolík žije radost a rozlévá radost. A na všecko, co Moravan pořádal na radost svým členům — ať čaje o páté, ať společenské večery, ať každým rokem pořádaný ples — dostavovali se ušlechtilí i štedří přátelé čisté radosti.

Druhá světová válka spolek rozvrátila. Rozvrátila, ale nevyvrátila. Jen tradici nalomila. Sotva byla skoncována, a jako andělova fanfára, vyzývající vstáti z mrtvých, ozval se Veselkův hlas: rozptýlení zpěváci, členové Moravana, v několika desítkách se slétli, aby za celý spolek přednesem vybraných sborů vykřikli: Jsme tu! Chceme žít z půdy, ze které jsme vzešli, chceme žít mírou, kterou jsme byli odchováni a — budeme žít.

*Kdo nevinnou ruku má a srdce čisté,
kdo myslí nezvedá k ničemnosti,
u Jahve si vyzdvihne požehnání,
milosrdenství u Boha spásy. (Ž. 24.)*

Dr A. Uher

ČTYŘICET LET DOLŮ I VZHŮRU

V červnu r. 1946 tomu bylo již 40 let, co hlouček nadšených a odhodlaných brněnských akademiků založil „Moravana“. Přední jeho cíl byl tehdy obrana, jako defensivní a ústupová byla všechna taktika katolictví za rakouské éry. Tím není nic řečeno o statečnosti a bojovnosti průkopníků nového akademického spolku v předválečném Brně, ve městě, které mělo jedinou vysokou školu technickou a které bojovalo o svůj český charakter stejně úporně proti vládnoucí vrstvě německé, jako katolický element bojoval úporně o své postavení v národní společnosti proti majoritě liberalistické.

Před první válkou dráždila českou společnost pouhá existence katolického hnutí. Boj proti němu nebyl zápasem rovného s rovným, nebyl měření síly myšlenky anebo moci. Proti „klerikálům“ se vedl boj vyhlazovací. Katolictví bylo v národě škodná, na kterou se mohlo a mělo všemi nerytířskými a nesportovními prostředky. Katolické hnutí tu bylo, mělo svou sílu, mělo svá úctyhodná jména a ještě úctyhodnější minulost, ale postavili je s tím vším mimo české národní společenství. Když běželo o katolíky, ustávaly všechny vzájemné boje českého „pokroku“, jak si lichotil nebožtík liberalismus. tenkrát ještě mocný chlapík v nejlepších letech, a všecko se svorně vrhalo na katolíky.

Za takových poměrů bylo třeba věru odvahy k založení katolického spolku vysokoškolské mládeže. Obranný, nábožensko-apologetický ráz vyznačuje činnost Moravana až do první světové války. Idealistický vůdce první moravanské generace Alois Szymala se stává obětí světového vraždění. Za války spolkový ruch zaniká a jen skupinka středoškolských studentů udržuje živou vzpomínku na akademický spolek. V prvním desetiletí měli středoškolští studenti v Moravanu údobrou záštitu a nacházeli tu radostného přijetí, poněvadž v Brně nebylo tolik techniků, aby stačili vlít život do spolku tak náročného na ruch a životnost jako je každý spolek mládeže. společenství mládeže studentské pak tím více.

Středoškolský student Alois Nesrovnal redigoval také v dusném roce 1916 skromný almanach k 10. výročí spolku. Středoškolský dorost, který v Moravanu nacházel přístřeší, se stal dobrým základem pro členstvo plnoprávné, když dorostl v době bezprostředně poválečné a když také Brno dorostlo ve skutečné město vysokoškolského ruchu jako sídlo nových vysokých škol, zejména university. vysoké školy zemědělské a lesnické, vysoké školy zvěrolékařské.

Vervní bojovnost vyznačovala Moravana v rušné době poválečného třídění duchů a hledání nových cest ve všem českém životě. Kvas div ne revoluční uváděl masy na duchovní scestí. Moravan byl duchovní aktivitou a nepoddajnou přímočarostí v čele tehdejšího usilování o řád v životě člověka i společnosti. Improvisovanost organizační a žalostné hmotné vybavení překonával spolek elánem a aktivitou. To byla junácká doba Moravana.

Odvážný a vcelku zdařilý manifestační sjezd katolického studentstva v Brně r. 1920 byl vyvrcholením činnosti, vedené po této linii bojovného rozmachu. Na akci podobného rozsahu se katolické studentstvo od té doby neodvážilo. Sjezd měl jeden nepochybný a vzácně šťastný úspěch: ukázal houževnatost a početnost katolického

studentského dorostu a dokumentoval, že se jeho pospolitý život nedá improvizovat tak lehkomyšlně a samorostle jako dosud. Pociťovalo se, že pro ono množství a pro onen elán se musí něco podniknout.

Bylo štěstí, že tu promluvili mužové rozvážní, kteří se rozhodli postavit vysokoškolskou katolickou kolej. Zasněžili ji památce Sušilově. Namítnete, že hmotné zaopatření studentů, společná strava a bydlení pod jednou střechou samo o sobě nevytvoří společenství, tím méně kontinuitu takového společenství, tradici, určitý typ studenta. Ale ona již ta zakladatelská generace měla na mysli víc než společný žlab, měla na mysli hmotné a mravní zabezpečení pro mladé lidi spjaté jednou myšlenkou, kterým chtěla zaopatřit nejen přístřeší, nýbrž i duchovní záštitu a příznivé prostředí pro úplné rozvinutí mladého ingenia a pro růst a zrání intelektuální i ethické.

Studenti ze Sušilovy koleje vykazovali vždycky vzorný studijní prospěch. To bylo předně odrazem zvláštní vnitřní konsolidace, kterou poskytoval taktní a zdravý výchovný systém kolejní. Sušilova kolej měla od začátku ctižádost posluchače vést nejen ke zkouškám, nýbrž i k životu. Měla štěstí, že se jí podařilo získat za ředitele muže, kteří v sobě slučovali typ hospodáře s uměním vychovatelským, s darem rozdávat ze své bohaté a krásné osobnosti. Ušlechtilého Msgra Dr Jana Sedláka vystřídal neméně výrazný Msgr Dr Josef Heger. A naplňuje nás radostí, když vidíme, že i dnes kolej plní toto velké poslání.

Moravan si časem zvykl až příliš na kolejní pohostinství. Ale nikdy se tím nedostal na zcestí. Bylo totiž potřeba dát práci nové naplnění. Spolkaření, utápějící se ve formální automatické činnosti administrativní, nemohlo být dostačujícím cílem pro nově a nově nastupující řady mladých a mladších. Junácké boje pominuly. Život civilněl. Katolíci přestávali být v národním životě cizím tělesem, kterého je třeba se zbavit. Katolický hlas chtěl být slyšen, byl brán v úvahu v zápasech. Pro budoucí intelektuály bylo nutné, aby se odnaučili způsobům vyděděnců, kterým nezbývá nežli bít kolem sebe hlava-nehlava, poněvadž dokola kolem jsou jen kruhy nepřátel, kteří je nebudou brát nikdy vážně. Naopak, nyní bylo potřeba uplatnit jasně, znale katolický hlas a vynutit mu respekt. Katolíci už tu nestáli proti ostatním oddělení hradbou gheta — jak se tomu říkalo — nýbrž mezi nimi, ve vzájemném měření a zápolení.

I Moravan cítil tuto změnu a reagoval na ni citlivě. Od apologetického, obranného vedení přechází ke kladnému, mohli bychom říci synthetickému pochopení svého úkolu. Snaží se, aby kulturní profil studenta byl co nejvýraznější. Přednáškové cykly, které po-

řádá, už nejsou jen cvičeními v katolické obraně, ale jsou pozitivním přínosem katolíků k národní kultuře.

Zpěv byl od prvních let dobrou tradicí Moravana. Tu slavnější, ondy jen se udržující. Výrazná postava Josefa Veselky dovedla vdechnout akademikům tolik lásky ke sborovému umění, že se mu podařilo ustavit z živlu tak fluktuativního, jako jsou právě studenti, pěvecké těleso takové umělecké kázně, že se rázem vyšinulo mezi naše nejlepší, a takového bytostného zasvěcení, že je nedovedlo rozbit ani peklo koncentračního tábora, kde žalařovaní pěvci nepřestávají zpívat. Jak by to byl ocenil otcovský přítel kulturních snah moravanských prof. Arne Novák, který viděl tak rád zanícení Veselkových pěvců ve dnech svobody.

Takřka z nezbytí se ujal Moravan i činnosti publikační. Již almanach k 25. výročí Moravana v roce 1931 ukazoval její směr. „Redakční kruh“, který je uveden v tiráži jako původce výběru statí (byli to tuším Helena Dobová, Bohdan Chudoba, Augustin Uher a Leopold Vrla), měl na mysli soustředění mladé generace básnické i publicistické a badatelské. K tomu se naskytla příležitost o nemnoho let později, kdy Bohdan Chudoba přenesl za podpory Msgra Hegra do Brna Akord a odvážně jej svěřil vydavatelské péči Moravana. Že podnik při naprostém amatérství celého vedení, zvláště po stránce administrativní, neztroskotal, je učiněný div. Překonal nejhorší doby a vykryštoval konečně v pevný útvar, který spojen se jménem Zahradníčkovým dává plné zadostučinění všem studentským snaživcům, kteří jej udržovali při životě.

Vedle časopisu se pustil Moravan také do vydavatelské činnosti knižní. A nebyly to knížky všelijaké. První verše Jana Dokulila, objevené knížky překladové, dobrá myslitelská dílka pro mladé intelektuály, básnické Hegrovy překlady ze Starého Zákona, odvážný pokus o knižnici moravského výtvarnictví, to je tak výčet jen toho nezávažnějšího. Kolik profesionálních nakladatelstev kapitálově fundovaných s tím jakostně nemůže soutěžit!

Okupace znamenala pro Moravana potopu. Ustal všecek život. Tiskový odbor se osamostatnil a na základech budovaných Moravem jen z tvořivého nadšení vzniklo dobře vedené dílo.

Při rozptýlenosti členstva se nedá ještě ani dnes zjistit, kdo zaplatil německé přepadení životem. Vzpomeňme aspoň těch, které jsme viděli padnout na blízku: prof. Stanislava Cveka, Dr. Emila Zavadila, P. Kamila Jaroše a PhC Křupky.

Dílo tak široce a logicky rozrostlé nemohlo zaniknout dechem tyranství. Moravan se rychle po osvobození obnovuje. A je radostné,

že nejvíce slyšíme o nejkrásnějším oboru jeho činnosti: o jeho pěv-
cích. Nepochybujeme, že v duchu nových potřeb se rozvine práce
spolku do všech rovin. Vždyť i v Olomouci, když tu byla obnovena
se jménem Palackého ve štítě stará jezuitská universita, ustavil se
Moravan filiální.

Odchovanci Moravana, kterých už je na tisíce v našich zemích,
jsou živou připomínkou potřebnosti opravdové kladné práce v kato-
lickém akademickém spolku. A Vítězní Živí nad oblaky jsou pří-
kazem věrnosti pro bojující i pracující. Moravan je program i tra-
dice, kterou by bylo hřích opouštět.

Leopold Vrla

BOHATÝRSKÁ LÉTA

Jaká to byla léta, pětiletí 1928—33! Když jsme přišli na podzim
roku 1928 do Brna a ubytovali se v útulných pokojíčkách pro dva
nebo tři v Sušilově koleji, měli jsme respekt před těmi kolegy, kteří
vycházeli jen v době jídla ze svého pokoje o jednom lůžku, protože
končili svá studia. To nebyla už zakladatelská generace, ale zpro-
středkovali nám styk s ní. Nebylo ostatně ani kdy na vzpomínání.
Velmi brzy se přemohla první nejistota, tíseň z nového prostředí;
pan ředitel, který poděsil na prvním kolejním shromáždění v tělo-
cvičně (tehdy ta rozsáhlá místnost pod ředitelnou byla ještě opatřena
nejnutnějším náradím a cvičilo se v ní), se brzy ukázal jako muž,
který skrývá smích za přísnými brýlemi a mnoho přátelského po-
rozumění v ostrém a sytém hlase, jenž dovedl na první kolejní
schůzce nahnat strach, ale také rozesmát příběhy, jež se snad staly,
snad nestaly (ten příběh o zuté botě, prudce odhozené do kouta, a
noci ztrávené v očekávání, kdy dopadne druhá, měl do sebe cosi
z metafysické hrůzy; ty příběhy o pánech filosofech, medicích a pod.,
kteří si ihned najdou dívky, nehledíce na nemožnost brzké ženitby
a nepřihlízejíce ani k svému vysokému postavení společenskému,
byly vypravovány tónem otcovským i žertovně přátelským). Pře-
mohla se i tesknouta po domově, ale nedávejte, prosím vás, ty nejmladší
akademické občany do podkrovních světniček — tam se jen pod-
poruje jejich melancholie, nemají odtamtud výhled ani na Wilsonův
vrch, ani na Kraví horu (my jsme jí říkali Monte kráva), ani na
Špilberk, jsou nuceni oddávat se sami svým myšlenkám, svému
stesku z odloučení a k tomu se brzy stmívá, je podzim a oni jsou

hrozně sami. Stalo se, že leckdo podlehl té depresi a ... odešel; stal se z něho úředníček).

Na co všechno by se mohlo vzpomínat! Co se všechno zažilo! Co jsme se nazlobili pana ředitele! Přišli sem lidé věčně nespokojení; nelíbilo se jim ragoût s černou omáčkou, na němž si sestřičky (ty trpělivé služebnice nás i p. ředitele) daly tolik záležet. A hle, kterýsi bujarý „pán“ na černé tabuli v přízemí upozornil ty, kteří by mohli být na rozpacích, že je dnes oběd z King-Konga (hrál se v té době ten film). Křik, pláč, smích. A těch poznámek, když byly vuřty (vznikla o nich i píseň, vid', Bohdane Chudobo; tobě se to dobře zpívalo, kolejní barde, když jsi mohl požívat laskavé péče své maminky). A mrkev, ta zůstávala na talíři, i když kolem obcházela sestřička Nella (říkalo se, že je Italka, měli jsme k ní úctu) a vychvalovala ji pro její obsah vitamínu. A toho smutku, když se v neděli snědla večeře hned po obědě! Ale byla neděle a bylo možno alespoň jednou za týden si zajít do hospůdky, do „kolejní hospůdky“ (za našich časů se lokál několikrát vyměnil -- zprvu to bylo u Solařů na Údolní, pak na Vaňkově náměstí — to bylo nejbliž — a jinde) a bylo možno popít s přáteli, povyrazit se a myslit na to, jak se za týden oslaví promoce či rigorosum, či státnice, nebo dokonce jen kolokvium.

A jak nám chutnalo! Už před dvanáctou se kupily hloučky před jídelnou — byli to obyčejně titíž hladovci — ve starší generaci vedl Oldřich Svozil — mezi mladými to býval Ferdinand Dobeš. nemylím-li se; jednou to odnesly skleněné dveře jídelny.

Kolejní zahrada dávala množství zeleniny a kromě toho byla exotickým rámcem pro procházky pana ředitele, jenž se tam snad modlíval breviář, snad skloňoval šir — haššířím, nebo dělal obojí. Kolem hučela tramvaj a z oken kolejních se v době respicia ozývaly všemožné zvuky. Vzpomínáte si, pane řediteli, jak jsme vás jednou vytrhli z odpolední siesty (bylo to v první den měsíce máje), vyběhl jste svým pružným krokem, natřásaje bujnou hřívou, kterou vám už mohli někteří letitější kolejáci závidět (pravda, byla mírně prošedivělá, ale vskutku bujná), vyběhl jste do prvního poschodí, ale ten řev, jenž zastavil i první májové výletníky mezi mladými topoly, už umkl a na chodbě zůstal jen vážný filosof, tehdy se popadající za břicho — a vy jste pronesl něco o starých pánech a o tom, že by se mohli stydět. Víte, co to tehdy provedli? Proč jste slyšel ten chraptivý hlas opakující: vy přeruni? To dva dobráci chytili jednoho chachara z Ostravska (přišel do pokoje jen v teplácích) a položili jej pod vodovod tak, že stačilo otočit kohoutek a tepláky pozbyly

své funkce. A byly výlety z koleje, veřejná cvičení (třeba v Žebětíně — tam se potom tancovalo s vyhrnutými rukávy), byly taneční, plesy (dělali jsme uvaděče), byl oficiální moravský ples, bylo mnoho práce s frakem, aby se nepoznalo, že není na nás šitý, putovalo se do Vranova a pak jsme se vracovali nádhernou krajinou, která kdysi okouzila nešťastného Těsnohlídka a tvrdého S. K. Neumanna. A chodívalo se večer na schůze a přednášky. A kdo to přetáhl přes deset, musil se pěkně zapsat. Ale přetahovali někteří i půlnoc, a nebyli-li zasvěceni, domnívali se, že obelstí pana ředitele, napíší-li, že přišli v 11.55 (nevěděli, že po půlnoci se dávala nová kniha). A někdy se užívalo i cest nekonvenčních, ba nebezpečných. Jedna cesta byla otevřena vždy: zadní vchod, ale to se musilo zaklepat na Františku (dnes mi to připadá jako scéna ze šerosvitného obrazu nizozemského nebo španělského malíře).

Ale to je jen jedna stránka našeho šťastného (snad nejkrásnějšího) období, jež jsme strávili v pohostinných místnostech Sušilovy koleje za neobyčejně vzorné péče Msgre Hegra. Nejen že nám byl vzorem svým studiem a svou životní dráhou, ale vedl nás přímo, ba nutil, abychom splnili své povinnosti, povinnosti studenta a katolíka. Dnes jeho zásluhou se setkáváte ve všech zemích republiky s odchovanci koleje, kteří jsou na svých místech dobrými odborníky a praktickými katolíky. To byla katolická akce. Tehdy se začínala v Brně rodit. My jsme přišli za jejích nesmělých začátků a měli jsme to štěstí, že za nás rychle mohutněla, a nebýt hrozných šesti let okupace, kdo ví, kam až by se dostala.

Tehdy se rozvinula činnost Moravana do nebývalé šíře a hloubky. Nosit odznaky s moravskou orlicí byla čest. Filosofická a právnická fakulta vedly. Jaký to byl život! Debaty, plány, uskutečnění. Cykly přednášek, třebaš o baroku, výstava Katolík a kniha, sborník Moravana, almanach koleje, sjezdy, schůze, koncerty pěveckého odboru. Ach, toho nadšení a té lítosti, když jsme se rozcházel na svá místa. Vzpomínáš si, Augustine Uhře, Jožko Tichý, Macháčku, Franto Pospíšile, Bruno Friedle a jiní a jiní? I vy, kteří jste za námi přicházeli do koleje se stejně planoucím srdcem? Tondo Drobný (Já jsem, prosím, doktorr Drrobný...), Františku Kubíčku, ty grafické embryo, Stando Langře, Banzete (divky se musily omezit jen na pobyt v hovorně hned u vchodu — ale jak nemyslit v této chvíli na vzácnou Milenu Rodovou, která už nemůže vzpomínat na nádherné chvíle úspěchů Moravana, na nichž měla podíl s řadou jiných dívek, s Ančou Peckovou, Marií Wernerovou a jak se všechny jmenovaly)?

Co všechno se nezrodilo ve výborovně proti čítárně! Co tam bývalo práce (ale také se tam hrávala „simultánka“, vid' kol. Zuzko, Kotíku, Krsku, Bárto). Ty nezapomenutelné výborovky za uhlazeného řízení Brunona Friedla, kdy všichni byli ochotni splnit kterýkoliv úkol — a splnili jej.

V koleji se zrodil plán vybudovat rekreační sídlo, kde by se prohlubovalo vzdělání konferencemi, tam vznikl Dalečín; je možno zapomenout na jednu podzimní cestu do Dalečina, když se rodila tato krásná dřevěná stavba — a na husu s kompotem z jeřabin u pana lesního? A jednoho podvečera se šlo na procházku do okolí koleje s monsignorem a rozhodlo se o Akordu; převezse se do Brna. Na Bohdanovi spočívala pak největší část práce. Sešli jsme se kteréhosi říjnového večera v koleji, a zatím co si natahoval tepláky, aby běžel „přespolně“ s Frantou Pospíšilem, ujednalo se, jak bude Akord vypadat. A pak odjel do Španělska.

To se už pomalu končilo naše pětiletí. Baroko, Akord, Dalečín, větší zájem o Jitro, pro něž byl získán prof. D. Pecka, plán Bohdanův dělat přednášky z přírodních věd, medicíny, filosofie, dějin, seznamovat se s novými názory, které odváděly vědu daleko od pozitivismu (ta myšlenka se u něho obnovuje v projektovaném Studiu, jež vychází ve Vyšehradu), první úspěchy sboru za vedení Veselkova, to všechno je spojeno s tímto pětiletím a s dr. Hegrem. To už se také musili odstěhovat tělocvikáři (a sklopky a vzpory dělali i „kulturníci“) do tělocvičny moderní školy na Babákově náměstí, kde se začalo se stavbou kostela sv. Augustina, a naše tělocvična se proměnila v knihovnu. Skvělá myšlenka: soustředit do ní všechna *Catholica*. A už tu jsou první odkazy kněží. Už se plní regály. A za několik let nato se ničí celé to nádherné dílo. Sušilova kolej — sídlo Moravana, duchovní středisko brněnského studentstva, ohnisko obnovené sebedůvěry a aktivity moravských katolických vzdělavců se stává sídlem těch, kteří po vzoru jednoho ze svých vůdců sahalí na revolver, když slyšeli slovo kultura.

Ale to símě se přece neztratilo. Bylo podupáno, utrpělo mrazy, ale znovu se zvedne a vybledlé osení se zas zazelená. Znovu se bude sklízet.

SBOR „MORAVANA“

Počátky sboru Moravana kotví hluboce v historii Moravana, spolku katolických akademiků v Brně, jenž oslavuje letos 40 let svého trvání. Pro zpěv a hudbu bylo ve spolku vždy velké porozumění, a tak není divu, že jsem našel půdu již připravenou, když jsem začal před 15 lety pěstovat sborový zpěv soustavněji. Tato soustavná práce, podložená nadšením a obětavostí členů, musela přinést záhy úspěchy. Četné koncertní zájezdy do měst moravských a zvláště každoroční koncerty v Praze a v Brně dokumentují po vnější stránce rychlý rozvoj sboru, provázený současně i stálým růstem uměleckým. Tuto vzestupnou linii uměleckého rozvoje udržel sbor vždy, ač musel překonávat nemalé překážky, z nichž nejzávažnější byla každoroční fluktuace členstva. Číslo mluví: Více než 200 členů se vystřídalo v prvních letech trvání sboru až do r. 1939. A tak začínala poznenáhlu dozrávat myšlenka, která měla pro umělecký rozvoj sboru dalekosáhlý význam, myšlenka *stabilisace sboru*.

První kroky k její realizaci jsme učinili již těsně před válkou. Laskavostí svého příznivce Msgra Jos. Hegra jsme soustředili sbor do ideálního zátíší dalečínské ozdravovny a plných 17 dní jsme věnovali souvislé hudebně-pěvecké výchově sboru.

Vzpomínám vřele *povzbuzujících slov Arna Nováka*, který nás navštívil v našem pracovním soužití krátce před svou smrtí.

Uzavření vysokých škol, persekuce studentstva, jež se nezastavila ani před členy Moravana, potlačila tento velký plán. Potlačila, ale nezničila. S tím větším nadšením jsme jej realizovali hned po osvobození, a to s výsledkem, jenž převýšil naše nejspolešnější naděje.

A tak dnešní Moravan sdružuje vybrané a hlasově vyvráté členy, seniory spolku, kteří již prošli několikaletou sborovou přípravou, kteří však již dostudovali a působí ve svém zaměstnání i mimo Brno.

Přirozenému přílivu z řad vysokoškolské mládeže se sbor samozřejmě neuzavírá; z nich podle potřeby, výběrem a po delším školení jest stabilisovaný sbor doplňován.

Tento velký sbor, složený i z členů mimobrněnských (jichž je 30), se schází ke zkouškám na sobotu a na neděli vždy po třech týdnech, případně i k několikadenním sjezdům.

Kromě toho zkouší dvakrát týdně užší sbor brněnský. — Loňský zájezd do Prahy v rámci Světového kongresu studentstva, letošní jarní brněnský koncert, přijímaný s okázalým nadšením vyproda-

ného Stadia, několik zájezdu do českých a moravských měst, čtyři koncerty v rozhlase, nahrání dvou sborů na desky Ultraphonu, čtyřikrát spoluúčast na koncertech s Filharmonickou Besedou brněnskou a řada příležitostných vystoupení, zvláště při akademických slavnostech jsou vnějším výrazem cílevědomé hudebně pěvecké výchovy v Moravanu za loňský pracovní rok.

A naše plány do budoucna?

Nikterak se netajím, že záměrně usilujeme o dosažení nejvyšších cílů, jakých je jen schopna tradicí zúrodněná česká sborová kultura. V tomto směru jsme a chceme býti neskromni. Una vox, una voluntas — jeden hlas, jedna vůle — jak krásně vystihl naši snahu při loňském pražském koncertě Mistr J. B. Foerster! A věru, přál bych ze srdce dirigentům jiných pěveckých spolků, aby našli u svých členů tolik nadšení, osobní obětavosti, tolik jednoty v názorech a v uměleckém snažení, ale současně i tolik ukázněnosti, jako já jsem našel mezi členy Moravana. Přál bych jim, aby našli ono ideální pracovní souručenství, jež jediné je s to, vésti k cílům nejvyšším.

Společně katolických akademiků, Moravanů a Bořanů poutníků.

Kroskus

Báje napul Karel Dostál-Lutinov,
pro nejlepší sbor složil

Jan K. Janda

Moderato

Tenori

Alcanti

M. stala se vzhled, kde jsou její svět, ne když